שואלים ומוצאים: התשובה כתובה בטקסט

כיתה ב' · שיעור 4 מתוך 7 · רצף: קוראים כדי ללמוד: טקסט מידע על בעל חיים · קריאה · 45 דקות

⬅ לפני

בשיעור הקודם התלמידים למדו שכותרת המשנה אומרת מה יש בכל חלק, ותרגלו לבחור באיזה חלק לחפש מידע.

אחרי ➡

בשיעור הבא התלמידים יפגשו בטקסט מילים שאינם מכירים, וילמדו לחפש אותן במילון לפי סדר האלף-בית. כך יוכלו להבין גם משפט שיש בו מילה קשה.

🎯 מטרה

התלמידים יענו על שאלות שהתשובה עליהן כתובה במפורש בטקסט, יסמנו את המשפט שבו כתובה התשובה ויכתבו אותה במשפט שלם.

1. התלמידים יסמנו בקו את המשפט שעונה על השאלה ב-4 מתוך 5 שאלות.
2. התלמידים יכתבו תשובה במשפט שלם, המבוססת על המשפט שסימנו, ב-4 מתוך 5 שאלות.
3. התלמידים יבחינו, ב-2 מתוך 2 שאלות, בין שאלה שהתשובה עליה כתובה בטקסט לבין שאלה שאין לה תשובה בטקסט.

מיומנות: איתור מידע גלוי בטקסט ומתן תשובה המבוססת עליו · **כלי:** ארבעת צעדי החיפוש: מילת שאלה ומילת מפתח → כותרת משנה → משפט → תשובה · **פרקטיקה:** הוראה מפורשת של אסטרטגיה בארבעה צעדים; תרגול בזוגות

📌 עיגון

"הבנת המשמעות הגלויה של הטקסט: הבנת מילים בהקשר; הבנת יחידות מידע מפורש"

תוכנית הלימודים בחינוך לשוני – עברית (יסודי), פרק ד': הישגים נדרשים · הישג נדרש 4: קריאת טקסטים מסוגים שונים ולמטרות שונות · ציון דרך עד סוף כיתה ב'

🧺 חומרים

- הטקסט "הקיפוד" מנוקד, עותק לכל תלמיד (עם כותרות המשנה צבועות מן השיעור הקודם)
- כרזה: ארבעת צעדי החיפוש
- מרקרים או עפרונות צבעוניים
- דף עבודה לכל תלמיד

🔤 מושגים

מילת שאלה · מילת מפתח · מידע גלוי · משפט שלם

⏱️ מהלך השיעור

פתיחה **6 דק'**	המורה שואלת: "מה למדנו בשיעור הקודם על כותרות המשנה?" ואחר כך כותבת על הלוח שתי מילים: "מה?" ו"איפה?". היא אומרת: "מילה כזאת נקראת מילת שאלה. היא אומרת לנו איזו תשובה מחפשים: 'איפה' – מקום, 'מה' – דבר." היא מציגה את מטרת השיעור: "היום נלמד למצוא בטקסט את המשפט שבו כתובה התשובה – ולהוכיח שמצאנו." אחר כך היא תולה את כרזת ארבעת הצעדים. **תשובות צפויות:** "כותרת משנה אומרת מה יש בחלק." "'איפה' זה מקום – בגינה, בבית." "'מתי' זה זמן." טעות צפויה: "'למה' זה מקום." המורה: "'למה' שואלת על סיבה – התשובה מתחילה לרוב ב'כי'."
הדגמה – אני **9 דק'**	המורה כותבת על הלוח את השאלה: "איך הקיפוד מוצא את המזון?" ומדגימה את ארבעת הצעדים על הטקסט המוגדל: (1) מקיפה את מילת השאלה "איך" ומסמנת את מילת המפתח "מזון"; (2) בוחרת את החלק "מה הוא אוכל?"; (3) מחפשת בחלק את המילה "מזון" ומסמנת בקו את המשפט "הוא מוצא את המזון בעזרת חוש הריח"; (4) כותבת על הלוח תשובה במשפט שלם: "הקיפוד מוצא את המזון בעזרת חוש הריח." *"מילת השאלה היא 'איך' – אני מחפשת דרך, איך הוא עושה את זה. מילת המפתח היא 'מזון', אז אני הולכת לחלק 'מה הוא אוכל?'. אני מחפשת בעיניים את המילה 'מזון'... הנה. המשפט אומר: בעזרת חוש הריח. אני מסמנת אותו בקו, וכך אני יכולה להוכיח שהתשובה כתובה בטקסט."* **תשובות צפויות:** הילדים עוקבים ואומרים יחד עם המורה: "מילת שאלה – איך; מילת מפתח – מזון." "התשובה: בעזרת חוש הריח."
תרגול משותף – אנחנו **8 דק'**	המורה כותבת שאלה שנייה: "מתי הקיפוד יוצא לחפש מזון?" הילדים עוברים יחד את ארבעת הצעדים: ילד אחד מקיף בלוח את מילת השאלה, ילד שני בוחר את החלק, וכל הכיתה מסמנת בעותק שלה את המשפט. אחר כך המורה כותבת שאלה שלישית: "מה שם האמא של הקיפוד?" והכיתה מחפשת – ומגלה שהתשובה לא כתובה בטקסט. **תשובות צפויות:** "מילת השאלה – מתי, אז מחפשים זמן." "בחלק הכחול כתוב: 'בלילה הוא יוצא לחפש מזון'." "בלילה הקיפוד יוצא לחפש מזון." בשאלה השלישית: "אין את זה בטקסט!" טעות צפויה: ילד ממציא תשובה ("קיפודה"). המורה: "איפה סימנת את המשפט? אם אין משפט, התשובה היא: לא כתוב בטקסט."
תרגול מודרך – אתם בזוגות **8 דק'**	כל זוג מקבל שלוש שאלות כתובות על כרטיס: "מה צבע הקוצים?", "איפה הקיפוד חי?", "מה הקיפוד עושה בחורף?". ילד א' מקיף את מילת השאלה ואת מילת המפתח, ילד ב' מוצא ומסמן את המשפט, ושניהם אומרים יחד את התשובה במשפט שלם. בשאלה הבאה מתחלפים. המורה עוברת בין הזוגות ומבקשת: "הראו לי באצבע את המשפט שמוכיח." **תשובות צפויות:** "הקוצים בצבע חום ולבן." "הקיפוד חי בשדות, בגינות ובחצרות." "בחורף הקיפוד פעיל פחות ונח הרבה במחבוא." טעות צפויה: בשאלה "איפה הקיפוד חי?" ילד מסמן "ביום הוא ישן במחבוא". המורה: "מילת המפתח היא 'חי'. חפשו את המילה 'חי' בחלק הכחול."

עבודה עצמית – דף העבודה **9 דק'**	הילדים עובדים על דף העבודה. בכל שאלה הם מקיפים את מילת השאלה, מסמנים בטקסט את המשפט ועונים. משימה 1 – הקפת מילת השאלה; משימה 2 – סימון המשפט והקפת התשובה; משימות 3–4 – תשובה במשפט שלם; משימה 5 – כתוב בטקסט או לא כתוב. המורה יושבת עם קבוצה קטנה ועוברת איתם על ארבעת הצעדים בשאלה הראשונה, ואז נותנת להם להמשיך לבד.
סיכום ובדיקת הבנה **5 דק'**	המורה מבקשת משני ילדים להסביר לכיתה, בעזרת הכרזה, איך מצאו תשובה אחת מן הדף. היא שואלת: "איך אנחנו יודעים שהתשובה נכונה?" ומסכמת: "כי מצאנו את המשפט בטקסט וסימנו אותו." אחר כך הילדים עונים על כרטיס היציאה. **תשובות צפויות:** "הקפתי 'מה', מצאתי את החלק של האוכל וסימנתי את המשפט." "יודעים שהתשובה נכונה כי היא כתובה בטקסט."

🤲 תמיכה

- למתקשים: מילת המפתח בכל שאלה כבר מודגשת בדף, והם מתחילים מן הצעד השני.
- המורה נותנת לילד שלוש שאלות במקום חמש, ובכל אחת מציינת את צבע החלק שבו נמצאת התשובה.

🚀 אתגר

- הילדים כותבים שתי שאלות לבן הזוג: אחת שהתשובה עליה כתובה בטקסט ואחת שאין לה תשובה בטקסט, ובן הזוג מחליט איזו היא איזו.
- הילדים עונים על שאלת "למה" (למה אסור לתת לקיפוד חלב?) במשפט עם "כי", ומסמנים את המשפט שמוכיח.

✅ כרטיס יציאה והערכה

כרטיס יציאה: "מה הקיפוד עושה כשהוא מפחד?" – העתיקו מן הטקסט את המשפט שעונה על השאלה. — **הצלחה:** "כשהקיפוד מפחד, הוא מתגלגל לכדור, והקוצים שומרים עליו." (מספיק גם החלק "כשהקיפוד מפחד, הוא מתגלגל לכדור") – המשפט הנכון מן הטקסט, מועתק בלי השמטת מילים חשובות.

מה בודקים: נבדקת הבנת מידע גלוי: בשלב המודרך – סימון המשפט המוכיח; בדף העבודה – משימות 2–4 (סימון ותשובה במשפט שלם, 4 מתוך 5 שאלות יחד עם השאלות בזוגות) ומשימה 5 (הבחנה בין כתוב ללא כתוב); כרטיס היציאה בודק איתור של המשפט העונה.

הַתְּשׁוּבָה כְּתוּבָה בַּטֶּקְסְט

כיתה ב׳ · שיעור 4 ברצף · דף עבודה לתלמיד

שֵׁם: _____ תַּאֲרִיךְ: _____

שָׁלוֹם יְלָדִים! הַיּוֹם נַחֲנֵחוּ אַחֲפְּשִׂים שֶׁל אֵיזֶשׁ. נוֹנַחוּ אַחֲפְּשִׂים בַּטֶּקְסְט אֶת שְׁאֵלָה כְּתוּבָה הַתְּשׁוּבָה.

דֻּגְמָה: דְּפְּאָה: "אָה הַקּוֹפּוּד שׁוּכָל?" ← אַת שְׁאֵלָה: אָה. אַת אַפּוּתַי: שׁוּכָל. הַתְּשׁוּבָה: הַקּוֹפּוּד שׁוּכָל חֲרָקִים, חֲלָבוֹנוֹת וְתוֹלָעִים.

1 הַקִּיפוּ אֶת אַת הַשְּׁאֵלָה בְּכָל שְׁאֵלָה. ⭐

1. אֵיפֹה הַקּוֹפּוּד יָשֵׁן בַּיּוֹם? | אֵיפֹה | הַקּוֹפּוּד | יָשֵׁן
2. אָתִי אָנוּ יוּבַל לְחַפֵּשׂ אָנוֹן? | יוּבַל | אָתִי | אָנוֹן
3. אָה יֵשׁ עַל עַבַּע שֶׁל הַקּוֹפּוּד? | עַבַּע | אָה | יֵשׁ

2 סַמְנוּ בַּטֶּקְסְט אֶת הַמִּשְׁפָּט, וְהַקִּיפוּ אֶת הַתְּשׁוּבָה הַנְּכוֹנָה. ⭐

1. אֵיפֹה הַקּוֹפּוּד יָשֵׁן בַּיּוֹם? | בְּמַחֲבוֹא | עַל עֵץ | בְּתוֹךְ מַיִם
2. אֵילוּ רְגָלַיִם יֵשׁ לְקּוֹפּוּד? | כְּרוֹכֶבֶת | קְצָרוֹת | חֲלָקוֹת אִכּוּד

3 כִּתְבוּ בְּמִשְׁפָּט שָׁלֵם: אָה עַבַּע הַקּוֹבִּים שֶׁל הַקּוֹפּוּד? ⭐⭐

_____

_____

4 כִּתְבוּ בְּמִשְׁפָּט שָׁלֵם: לָמָּה הַקּוֹפּוּד אוּבַל אָנוֹן בְּשָׁנַת הָרֵיחַ? ⭐⭐

_____

_____

5 סַמְנוּ ✓ בְּסַעוּדָה הַמַּתְאִימָה.

⭐⭐⭐

שְׁאֵלָה	הַתְּשׁוּבָה כְּתוּבָה בַּטֶּקְסְט	הַתְּשׁוּבָה לֹא כְּתוּבָה בַּטֶּקְסְט
כַּמָּה צוּרִים יֵשׁ לַקִּפּוֹד?		
מָה הַקִּפּוֹד שׁוֹשֶׂה בַּחֹרֶף?		

בְּדִיקָה עַצְמִית

☐ אֲנִי יוֹדֵעַ/ת נְאֶכְלוּ אֶת אֵת הַשְּׁאֵלָה וְאֶת אֵת הַתְּשׁוּבָה.

☐ אֲנִי יָכוֹל/ה לְסַמֵּן בַּטֶּקְסְט אֶת הַמִּשְׁפָּט שֶׁעוֹנֶה עַל הַשְּׁאֵלָה.

☐ אֲנִי יוֹדֵעַ/ת לִכְתֹּב תְּשׁוּבָה בְּמִשְׁפָּט שָׁלֵם.